

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 19 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2002 сыл
сэттинньы
30 күнэ
СУБУУТА
№ 143 (3892)

АХСЫННЫЫ

29

КҮНЭ

Саха Республикатын Государственной Мунньабын (Ил Түмэн) депутаттарын, Чурапчытаабы муниципальной тэриллии баһылыгын уонна олохтоох бэйэни салайыныы бэрэстэбиитэллээх органнарын депутаттарын быыбардыыр күн

Саха Республикатын Государственной Мунньабын (Ил Түмэн) депутатыгар
53 №-дээх Чурапчытаабы уокурукка кандидат

МАКАРОВ Иван Константинович

МАКАРОВ Иван Константинович 1962 с. тохсунньу 24 күнүгэр Чурапчы улуунун Сыланг нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Сыланг орто оскулатын бүтэрэн баран дойдутугар "Чурапчы" совхозка сыл кэригэ рабочайынан үлэлээбитэ. Онтон Благовещенский-дээҕи тьа хаһаайыстыбатын институтугар үөрэнэ кирибитэ. Үрдүк үөрэҕи 1984 с. бүтэрэн, инженер-механик идэтин ылан, төрөөбүт нэһилиэгэр Сыланга, оройуон биир улахан отделениетыгар, механигынан үлэтин саҕалаабыта. Эдэр специалист производствона эрэ мунурдаммакка, нэһилиэк, оройуон общественнай олоҕор актыыбынайдык кытара, араас дьаһаллары тэрийсэрэ, үксүгэр көбүлээччи буолара.

Сылгы-хотуу, булугас-талыгас, билилээх-көрүүлээх эдэр киһиэхэ оройуон салалтата болгомотун уурбута. 1986 с. комсомол Чурапчы оройуонунан комитетын бастакы секретарынан быыбардаммыта. Салайар тэрилтэтэ республикаҕа бастыңнар кээхэлэригэр тахсан, үлэлэре сыаналанан, Иван Константиновичы БЭСЛКС XX-с съезигэр делегатынан талбытара. Ити канииттан 1988 с. комсомол уобаластаабы комитетын тэрийэр уонна кадр кытта үлэҕэ отделын сибидиссэйинэн бигэрээнэ икки сыл таһаарылаахтык үлэлээбитэ.

Дойдуга тосту өбүлүүлээх кэмнэр

САҢА КЭМ САҢА КИҢИТЭ

үлүмүттэрэ. Иван Константинович үгүс мунуута-тэһинтэ суох очкоттобу олох саңа, сонун суолун талан, таабырыстарын кытта сүбэлэһэн, "Хотугу сулу" дьомус предприятиени тарыммыта. Кини толорооччу директорунан атаммыта. Икки сыл республикаҕа техника, ас-үөл аҕалан атылааһынга үлэлээн баран, 1992 с. Саха Республикатын Правительствотын махтаннаһынан Москва куорат "Интеррос" дьон бодок компаниятын Саха сиринээҕи дирекциятын генеральнай директора буолбута. Саңарды саҕалаан эрэр, рынок экономикага дьон тутун-ханын ырыһалаан эрэ билэр киһи, аныгы олоҕо сөл түбэһиннээн үлэлиэхтээгин өйдөөн, РФ Президентин иһинэн Государственной сулууска академиятыгар үөрэнэ кирибитэ. Ону сиппимэлээхтик бүтэрэн, 1997 с. менеджер-экономист идэтин ылбыта.

1998 с. "Туймаада-нефть" ДГУП тэрийэн, генеральнай директорунан үлэтин саҕалаабыта, Саңа тэрилтэ бастакы ула-

хан соруугунан республика тыатын сирин рынок усуллубуйатыгар харгыһа суох умайык-обунуох матырыйаалларын ханчыйыы буолар. Бу үгүс тэрээһин боппуруостары быһаарыны, соруугунан-хотунан элбэх сүүрүүлээх-көтүүлээх үлэни Иван Константинович генеральнай директор быһытынан кыайа-хото тутар. Тэрилтэ материалнай-технологическэй базата бөдөргөөн иһэр. Нэһиликэннээ, ордук тьа нэһиликтэригэр, саңа заправканы тутууну бийирээтэ. Чурапчыга, Тааттага, Орто Халымаҕа, Горнайга, Хангаласка, Аммага, онтон да атын улуустарга элбэх автозаправочнай станциялар баар буоллур, дьон абыраһа. Бу политиканы эрчимнээх эдэр салайааччы салгыыр саҕалаах.

Быйыл саас Иван Константиновичы Дьоккуускайга олорор биер дойдубулааҕа "Чурапчы" түмсүү сибидистин салайааччытынан талбытара. Итин талынан кини булчуттарга, балыксыттарга аналлаах саңа "Байанай" дьон сурунаал кылааһынай редакторунан үлэтир. Байэте норуоттар икки ардыларынаабы "Сафари Клуб Интернэшнл" (АКШ) булчуттар кулууптары уонна Дьоккуускай куорат ытыага спордун федерациятын бырабылыанньатын чилиэннэринэн буолар.

Кэргэннээх, икки оҕолуох.

КӨБҮЛҮҮР БӨЛӨХ.

НАРОДНАЙ ДЕПУТАТ ҮЛЭТИГЭР МИН КӨРҮҮЛЭРИМ СҮРҮН ТОРУМНАРА

Республика олоҕор биер быһаарылаах кэрдиис кэм кэллэ. Норуоттан талыллыбыт депутат төрөөбүт улуунун, республикатын иннигэр сүгүөхтээх эппиэтинэһин толору өйдөөн туран, быыбарга кыттарга быһаарынным уонна эһиги итэбэлгитин биэрэр түгэннигитигэр манньк сүрүн хайысхаларга күүспүн-күдэхпин ууран туран үлэлиэм дьон эрэннэрэбин.

БАСТАКЫТЫНАН, кэлэр сылларга Саха сирин хостонор баайын үлэстии, туһаҕа таһаары күүскэ бараары турар. Онуоха биһиги бэйэбит хайдах дьаһанарбытыттан инники дьылыбыт улахан тутулуқтаах. Баайы-дуолу үлэстиигэ республика интэриэһэ көмүлүмүстүн тутууга туруулаһы - бүтүгүнү Саха сириттэн тартуулаах депутат иһэ. Саха сирин дьон, ордук ыччата, бу дохуоттаах салааҕа күүскэ үлэлиэхтэрин наада. Оһно сөптөөх усуллубуйалары үөскэтэр саңа сокуоннар, программалар оҥорулуохтаахтар. Ол үп тьа сирин сайдыытыгар, кини олохтоохторо социальнай көмүскэллээх буолууларыгар тутуулаһыахтаах, маньаха аналлаах сокуоннар толору үлэлиэхтээхтэр, көрүлүбүт социальнай көмөлөр болдоҕор тэриллэлиэхтээхтэр.

ИККИНИНЭН, 2002-2006 сс. тьа сирин социальнай-экономическай сайдыытын правительственной программата бигэрээнэ. Бу программаҕа, бастатан туран, дьон үлэлииргэр, олороругар табыгастаах усуллубуйа баар буолуохтаах дьон этиллэр. Итини кытта сөбүлэһэн туран, Президент, Правительство маньаха ыттар политикаларын бэйэбит улууслугар мунуурудук хайыһыннарыаха наада. Тьа сиригэр таһы киллэрин, уу, уот, суол боппуруостара быһаарыллыахтаахтар. Мин санаабар, сазмай кылаабынаа, дьон-сэргэ дойдутугар олохсуйарын тутууга аныгылыы тиһтээх олорор дьыллары тутууга үп-харчы, кредит, атын да көмөлөр, үөрэнэригэр, сынньанарыгар, эмтэнэригэр, спордунан дьарыктанарыгар бары усуллубуйалар баар буолалларыгар үлэ тэриллэлиэхтэ.

Тьа киһитэ сүрүн дьарыгыттан - суоһу, сыгы иттиһиттэн, бурдук, оҕуруот аһын олордууттан дохуот ыларыгар үлэни ханыһыннарыаха. Ол тутууга тьа хаһаайыстыбатын бордубуускуйатын переработкалааһыны тэрийии, сөбө-тупкалааһын, бордубуускуйаны батараҕа көмөлөһүү, ачыгыһ

техниканаан хаачыйыы, кооперация систематын сайыннарын дьонун суолталаахтар.

ҮСҮҮНҮНЭН, олохтоох бэйэни салайыныы усуллубуйатыгар ис кыахтары түмэ тардан, таба аттаран, улуус сайдыытыгар туһайыы улахан быһаарар суолталаах буолуоҕа. Бэйэлэрэ нолуогу төлүүр, кыахтаах тэрилтэлэрдээх улуустар, нэһиликтэр үчүгэйдик олоруктара. Биллэрин курдук, Чурапчыга сиртэн хостонор баай суох, ол эрэри биһиги сүрүн баайыт - дьоммут. Предпринимательство күүскэ сайдыан наада. Ол иһин Дьарыктаах булуу уонна предпринимательство министерствотун кытта икка сибээһи тутан, саңа производстволары тэрийэргэ, хаһынай тэрилтэлэри, предпринимателлэри, бизнесменнэри элбэтэргэ үлэлиэхтээх, кээхилээх бизнес-былааннаах дьон кредит ылан бэйэлэрин дьылаларын таринтэллэригэр көмөлөһүөхтээх.

ТӨРДҮНҮНЭН, быларыныгыттан Россия үрдүнэн оҕо үөрэхтэ кириитигэр саңа система - биер кээм государственный экзамен (ЕГЭ) уонна ПИФО олохтонно. Үөрэнээччи үчүгэй бэлэмнээх буоллабына дойдутугар олорон Россия, аан дойду талыт университеттарыгар кириэр кыахтанна. Ол онугар мөлтөх бэлэмнээх оҕо үөрэхтэ кириитэ уустуктардаах буолла. Ити биһигиттэн нэһилиэк оскуолаларыгар улахан болгомотун уураһы, учуутал оруолун үрдэтэри эрийэр. Ону сиппир сылтан учууталлар олорор, үлэлиир усуллубуйаларын сөптөөхтүк тэрийэхтээх, үчүгэй специалистары, предметчиктэри олохсутан, үөрэх хааныстыбатын тупсарыаха. Тьа сирин оҕото үөрэнэригэр, идэ ыларыгар государство көмөтө баар буолуохтаах. Кыахтаах улахан тэрилтэлэр тьа сирин оҕолорун үөрэттэрин, үлэни тааччылааһын сиппир эмиз кыаллар суох. Эмиз ити курдук дойдубуу харыстаһылы үлэһиттэрин олорор, үлэлиир усуллубуйаларын тупсарынаа ахсаабат болгомотун уурулуохтаах. Культура, спорт сайдыытын көбүлээһин, өйдөһүн маддьы наада.

БЭСИНИНЭН, бүтүгүнү күһкэ улуус иннигэр турар сорукары олоххо киллэрингэ улуус дьаһалтата, Ил Түмэн, Улуус Мунньабын депутаттара, республикаҕа тахсыбыт чулуу дьоммут бары дойдубут туһа дьон сөмбөлөһөн үлэлиэхтэрин наада. Бэйэм Дьоккуускайга "Чурапчы" түмсүүнү салайарым быһытынан улуустан, нэһиликтэн тахсыбыт кыахтаах дьону түмэн, төрөөбүт дойдубуларыгар, нэһиликтэригэр көмөлөһөллөрүн тэрийэргэ үлэлиһим.

Норуоттан талыллыбыт депутат үлэтигэр көрүүлэрим сүрүн торумнарын биллэрэн туран, биери тоһоболоон бэлиэтиэхпин баҕарабын. Ханьык да депутатка кандидат дьон санаатын үөрэппэккэ, киһилэри кытта ирээ-хоро кэпсэппэккэ эрэ үрдүттэн программа онордум дьон этэрэ тутар. Ол иһин төрөөбүт улууспар тахсан, дьону-сэргэни кытта кэпсэтэн, киһилэр санааларын истэн, ону олоххо киллэрэр суоллары үөрэтэн баран, депутат биэс сыллаах үлэтигэр дьыннээхтик олоххо кириэр кыахтаах программаны оноруохпун баҕарабын. Чурапчы дьон, үлэ коллективтарыгар, оскуолаларга, кулууптарга керсүүһүлэргэ сылдьан санаабытын аһаастык этэргитигэр, туруорсар боппуруостаргытын биллэрэргитигэр баҕарабын.

(Матырыйааллар СР Государственной Мунньабын (Ил Түмэн) депутатыгар кандидат Макаров И. К. быыбардыыр фондатыттан таленнүлэр).

Саха Республикатын Государственной Мунньабын (Ил Түмэн) депутатыгар

53 №-дээх Чурапчытаабы уокурукка кандидат

МАТВЕЕВ Михаил Николаевич

МАТВЕЕВ Михаил Николаевич 1960 сыллааха Чурапчы улуутун Мындаксайы бөлүөлүгүгү төрөөбүтү. Биригэ төрөөбүт сэттиктэр. Абата Николай Михайлович Матвеев Алабар оскуолатыгар директор-директордун орно олохсуйаннар алтыс кылааһы бүтүрбүтү. Онтон интернат-оскуолага көһөн кэлэһинэр салгыы спортнай оскуолага үөрэммит. Итинэн буунан ытыга биллиилээк тренер П. М. Стасюкка дырыктанан спорт маастарыгар кандидат нурманын толорбута. Оскуоланы, оройуонун, республиканын чизгин элбэх күрөктэһилэргэ ситиһилээхтик көмүскүбүтү, Россия чемпионугар тийэс үүмүтү. Ахсаан, физика курдук предметтэргэ ситиһилээхтик үөрэммит, предметтэй олимпиадаларга бары кылаастарга оскуоланын чизгин ситиһилээхтик көмүскүбүтү.

Орто оскуоланы бүтүрэн баран тууга рабочайынан үлээбүтү. Тутаачы идэтин сөбүлээн, бу идэҕэ үөрэнэргэ сыал-сорук туруоруммута. Эр киһи ытык изин толорон Советской Армия кэктигэр сулууспалаабыта. Кэскиллээх спортсмены таба сыаналаан, спорттоҕа ыгыран салгыы дырыктанарыгар, сайдарыгар кыах биэрбиттэр. Элбэх күрөктэһилэргэ ситиһилээхтик кыттан СССР спордун маастара буолбута. Советской Союз Сабилланилээх Күүстэрин чемпионатыгар хамаанданан бастаабыттар.

Сулуустатын кэнниттэн туруоруммут сыалын олохтоо киллэрэн Саха государственнай университетыгар туу инженерин идэтин бээс сыл үөрэммит. Ситиһилээхтик үөрэммит, талааннаах, элбэҕи эрэнэрэр үүнэр-сайдар кыахтаах эдэр киһини очо-тообута СГУ инженерней-технической факультетын декана Юрий Николаевич Буслаев бэйэтин кафедрагыгар үлээбэ ылбыта. Икки сыл СГУ-га преподавателитэн үлээбүтү.

1987 сыллаахтан "Якутгражданстрой" тэрилтэҕэ прорабынан

ЭЛБЭҢИ ЭРЭНЭР
КИҤИБИТ

үлээбүтү. Бу тэрилтэҕэ 6 сыл устата сыдыарыгар туу инженерин быһыытын ситгэн-хотон тахсыбыта. 1993 сыллаахтан "Бэхсэ" туугунан дырыктанар дыоһус тэрилтэни салайбыта. Ити тэрилтэҕэ үлэһит кэмигэр элбэх туугу ыһыттыра, Чурапчы сэлээннэтигэр 1987 с. 12 квартиралар олоор дымни үлээбэ

киллэрбиттэр.

Министр В. М. Членов ыгырылтыан 1999 с. "Центрэкүтс-наб" ГУП салайааччытынан аһаммыта. Бу тэрилтэ хааччылыыны таһынан араас салааларга үлэһит дыоһус тэрилтэлэри тэрийэн, салайан үлээтэр. Нам улуутугар 3 этээстээх педколледж, студенттарын олоор дымни, Уус-Алданга улуус баһылыатын, Дьокуус-кайга 40 кв. м олоор дымни, Чурапчыга баһыла комплексин, Чыаларааҕа таас оскуоланы, о. д. а. тутар. Ленский куораты Чөлүгүр түһэригэ, Өксөкүлээх Өлөксөй пааматынныгар, Чурапчыга хоту көһөрүллүүтэ аһааһа Мемориал оҥоруугу үлээбэ-биттэр.

Михаил Николаевич таһаарылаах үлэтин иһин Саха Республикатын Президентин Бочуотунай аһаһан, Саха Республикатын Правительствотун, Саха Республикатын Тууга уонна архитектура министровотун, Саха Республикатын тас сибээскэ министрствотун, Чурапчы улуутун дыһалтатын Бочуотунай Грамоталарынан, о. д. а. наҕараадалаабыта.

Кэргэннээх, икки оҕолоох.

КӨБҮЛҮҮР БӨЛӨХ.

(Матвеев Михаил Николаевич Саха Республикатын (Ил Түмэн) депутатыгар кандидат Матвеев М. Н. быһаардыр фондатыттан төлөннө).

ЧУРАПЧЫ СЭЛИЭННЭЭТИГЭР БЫЫБАРДЫР УОКУРУКТАР КЫРАНЫЫССАЛАРА

17 №-дээх Киин быыбардыр уокурук — Өйүк үрөҕү Сыланныыр трассаны кытта холбоһор сириттэн саҕалаан Өйүк үрөҕүнэн Чурапчы күөлүн арбаа кытылынан, Куохара үрөҕүнэн ШКМ аннынаабы муостаттан I уонна II кварталлар икки ардыларынан (Ярославский уул. 34 №-дээх дьалларин киллэрэн туран) Ярославский, Комсомольский, Красильников уулуссаларынан Сыланныыр трассанан Өйүк үрөҕү диэри кыраныыссанан хабыллар Чурапчы сэлээннэтин территорията, киинэ — П.М.Решетников аатынан народнай театр.

18 №-дээх Маарыкчааннаабы быыбардыр уокурук — Д.П.Лазарев аатынан таас муостаттан саҕалаан Куохара үрөҕүнэн ШКМ аннынаабы муостаттан I уонна II кварталлар икки ардыларынан Ярославский, Комсомольский уулуссаларынан ветуправление муостатыттан Куохара үрөҕүнэн арбаа муостага диэри, онтон Эрилик Эристин уулуссатынан куораттыр трассанан, Карл Маркс аатынан уулуссанын таас муостага диэри кыраныыссанан хабыллар Чурапчы сэлээннэтин территорията, киинэ — оҕо музыкальнай оскуола.

19 №-дээх Чараннаабы быыбардыр уокурук — Д.П.Лазарев аатынан таас муостаттан саҕалаан Куохара үрөх сүмүһүнэн Чурапчы күөлүн собуруу кытылынан куораттыр трассанан (ДЭС-и, аэропорду киллэрэн туран) Карл Маркс аатынан уулуссанын таас муостага кэпэн тиксигэр кыраныысса иһинэн хабыллар Чурапчы сэлээннэтин территорията, киинэ — "Арчы" үөрэтэр комбинат.

20 №-дээх Новгородовтаабы быыбардыр уокурук — Мурун-Тымпыла, интернат-оскуола томтордорун территорията,

киинэ — спортнай оскуола.

21 №-дээх Куобалытаабы быыбардыр уокурук — Чурапчы сэлээннэтин Эрилик Эристин уулуссатын куораттыр трассаны кытта холбоһор сириттэн саҕалаан арбаа муостага диэри, онтон Куохара үрөҕүнэн ветуправление муостатыттан Комсомольский, Красильников уулуссаларынан Сыланныыр трасса Өйүк үрөҕүр холбоһор сиригэр диэри кыраныысса арбаа өтүгүр сыгар территория, киинэ — гимназия спортзола.

Күннээҕи темаҕа

ТУПСАРАГА КЫҤАЛЛАБЫТ

Килиэп барахсан буоллаа киһи аймаахха сүрүн аһылыкпыт, бу аһа суох ыал хонук да хонон турара уустуга биллэр. Улуус иһинээҕи бэкээринэ бүтүн Чурапчы сэлээннэтин, Хатылы, Болтоно, Мугудай, Төлөй нэһиликтэрин хааччылан олоор. Барыта 19 үлэһиттээх, Уһуниук үлээбүт бэкээрдэр М.Е.Павлова, А.Н.Слепцова, рабочайдар Н.Д.Барашков, С.Ф.Афанасьев, массынааба суопардыр "Россия эргизин туйгуна", 20-тэн тахса сыл килиэп таһар П.Е.Поталов курдук үтүө үлэһиттэрдээх бу тэрилтэ коллектива.

1999 с. килиэп астааччылар сана кизик-куон дьыаҕа көһөн киллэрбиттэр. Үлэһиттэр, сынньанарга сөптөөх усулуобуйа (телевизор, душ, туалет, сынньанар хос) тэриллэбит. Сэбиэһисэй С.С.Новгородов этэринэн, бэкээрдэр бары үстүү сыл буола-буола разрядтарын үрдэтигэ аттестацияны бараллар, семинардарга кыттан, опыт аһаһан, биллэрэн үрдэтигэ кыһаллаллар. Килиэп хааччылыыта тоҕо биллэрди уларыйбытын уонна хааччылыытын тупсарга туох дыһал ылыллыбытын туһунан ыйытылыытыгар Серафим Серафимович маннькэп-ниэттээт:

— Урукку сылларга килиэп хааччылыытыгар, килиэпни мистэтигэр тизэрдигэ кириитикэ

кирибэт этэ. Кырдык, кэнники кэмгэ бу боллуруос үгүстүк күөрэйэр буолла. Ол сүрүн биричиннэ — бурдук. Россия үрдүнэн бурдук хааччылыыта мөлтөөтө, ситэ хомуллубакка хаарга баттатар. Биһиги улуус-пуугар Алтайтан, Иркутскайтан сана мэллэлибит сибидьэй, ситэ бустатах-сиппэтэх эбэтэр уһуниук турбут, умайбыт бурдук кэлэр. Онтон килиэп астаннаабына хааччылыытыгар охсон тахсар.

Тымныы кэмнэргэ 3-4 күн бурдук ирэн наада итинэн хааччылыытын тупсарар инниттэн булкупуллар. Ааспыт ыйга Кемерево куораттан 120 тонна мөлтөх бурдук кэлэн, килиэп хааччылыыта уларыйа сырытта. Биһигин ол тохтоулан, бурдук састаабын, кислотноһун быһаартара Дьокуускайга лабораторияга анализка ытан турабыт, түмүгүн кэтэһибит.

Нэһиликтэргэ тизэрдигэ килиэп гас өттө тонор, бытарыһа сылдыар. Ону туоратар туһугар сылаас изотермической фургоннаах массынааны туруорустубут.

Билигин туругуна "Чурапчы" МТС ГУП туттарбыт 50-ча тонна бурдугуна килиэп астанар, хааччылыыта тубуста. Килиэп хааччылыытын салгыы өссө тупсаран астыырга кыһаллабыт.

В. ПЕТРОВА.

Кэрэ эйгэтигэр

КӨР-КҮЛҮҮ КУСТУГАР КУУСТАРАҢ

Ама, хайа киһи кыһыммыт үгэннээн кустугу көрүөм диин куойатыгар-манкытыгар оһустарыаҕай. Суох буоллаа. Ол эрэри...

Сотурутаабыта Хоптобо нэһиликтэргэ биһирээхтээх бэлэ кизэ буолан ааста. Дирингээҕи народнай театр быйылгы 28-с сезонун "Көрү-күлүүкү — көбүлүттэн" диин конкурсунан ааста. Дьоро кизэ театр тэриллээбит артыһынан, онтон кэлин директорунан таһаарылаахтык үлээбүт М.Н. Старостин төрөөбүтү 70 сылыгар ананна. Максим Николаевич хайа бабарар комедийнай, драматическай, лирическай оруоллары кыайа-хото арылар дэҕиттэр дыоһурдааба итинэн көрдөөх ырыалары дэҕэрэннэтэн ылыыра. Онон бу конкурс кини аатынан ытыллыбыта түбэспичэ буолбатах.

Маннайгы түһүмэх Максим Николаевич айар үлэтигэр туһуланна. Театрга биһирэ үлээбүт коллегалара, алтыспыт артистара СР культуратын туйгуна Н.П.Аммосова, Е.П.Петрова, К.К.Романов, журналист П. П. Федоров — Сомоҕо уонна учуутал М.П.Божедонова истин-иһирэх ахтылары оһордулар. Ол кэнниттэн нэһиликэ түөлбэлэрин икки ар-

дыларынаабы балаһанньанан конкурс саҕаланна. Дьэ, манна буолла эбээт көрү-нары көбүлүттэн тутуу! Киһи күлүөх, быарын тарбаах биһиртэн-биһир нүөмэрдэр солбуһан истилэр. Олох араас көстүүлэрэ көрү-күлүү кустуга буолан араас дьүһүннээн көһүнүлэр.

Кыайылаабы быһаарар төһө да уустугун иннигэр, конкурс түмүгэ маннькэ таһыста. Сценкаларга "Сардаҥа" түөлбэ (сал. А. Тарабукина) А.Новиков "Киһи баҕата" диин сценкатын туруоран ылла. Дмитрий Диринскэй "Дьобор-бут туһугар" сценкатынан кытыбыт "Озернай" түөлбэ (сал. О. Карпова) иккис буолла. Үсүһү "Үөн" диин сценканы туруорбут "Клубнай" (сал. М. Кузьмина) уонна "Кэргэн кэпсэти" сценканан "Молодеж-най" (сал. К. Тарабукина) түөлбэлэр үлэһитинилэр. Усуран аабыыга "Голодовка" монологуна И.Божедонова ("Маарыкчаан" түөлбэ) бастаата, көрдөөх куплеттары толорууга бөһүөлэк олобуттан частушкалары толорон "Клубнай" түөлбэ кыайылаабынан таһыста. Оһолорго туһунан сы-

анабыл турда. Онно "Диктант" сценканы туруорбут "Чаран" түөлбэ эдэр артистара Вана Дьячковскай уонна Настя Корякина бастыһынан ааттаннылар. Иван Арбита "Долгуннар" поэматыттан быһа тардыыны толорон Павлик Понсеев уонна "Эрэдээх-буруйдаах" эр сөбөтөх" оһонхоттон быһа тардыыны толорбут Толя Кузьмин тэннээхтэрин булбатылар. Анастасия Филиппова М.Н.Старостин аатынан анал биһирс хаһаайкатынан буолла. Бары кыайылаахтарга уонна биһирсээх миэстэлэргэ тиксибиттэргэ Дипломнар, сыаналаах биһирсэр туттарылыннылар.

Конкурса оскуола оһотуттан ытык кырдыаһыгар тийэ, бары түөлбэлэртэн үгүс киһи олус көхтөөхтүк кытыннылар. Максим Николаевич олоһун аргыһа Прасковья Егоровна оһолорун, сизинэрин, аймаах-билэ дьоннорун ааттарыттан үрдүк таһымга ытыллыбыт дьоро кизэ иһин тэрийээчилэргэ, спонсордаабыт дьонно дириг махталын биллэрдэ.

С.МАКСИМОВ.

СОНУННАР

УЛУУСТААҔЫ МУЗЕЙ ҮНҮҮРҮҮР!

Биллиилээх кыраайы үөрэтээчи, этнограф А.А. Саввин-Өндөрүөкэ Саабын аатын сүгэр улуустаагы история уонна этнография музейа техническэй өттүкөн кэжэ сылларга сабыллан турбута. Улахан үлэ ытыллан, ииттэр ситимэ сагардыллан, экспозицията хаттаан тангыллан, урук-ку шаттарга сергүтүллэн, музей сэтиннүү ый 22 күнүгэр фондуга харалла сытар саха материалнай културатын, тааһынан-сабын, көмүс ончулуктарын, симэхтэрин көрдөрөр экспонаттарын быыстаппалаан көрөөччүлөр иннилэригэр аанын тэпээччэ аста.

Дьоро кизэһэ директор А.Д. Дьонковская музей бийылгы сыллаах үлэтин былаачын биллиминэрэр кылгас хиири

тылын кэнниттэн алгысчыт, Е.Н.Макарова аал уоту оттон арчыласта, улуус дьаһалтатын байылыгын бастагы солбуулаачы В.И.Чичигинаров, ССРС културатын туйгуна В.Д. Пинигина, норуот маастара А.Е. Ноговицына уо.д.а. музей үлэһитигэр сыһыаннаах үгүс үтүө тыллары эттилэр. Чурапчы сэл. олохтооҕо А.А. Сивцев Олимпийскай күөлтөн булбут ончотугун бэлэтээһинэ бэйэтэ туспа үөрүүлээх түгэнигэр буолла. Бу дүлүктэн хаһылыбыт ончо сэдэх экспонат байымынан сыһыаннаан айылга салаатыгар туруорулуна. Дьоро кизэһэ экскурсовод В.Д. Попова музей саалаларын үстүн көрөөччүлөр экскурсияларын түмүктэнэ.

"СО" корп.

ДОБОРДУУ КӨРСҮҮҮ

Улууска Түя хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин күнэ иккинник бэлэттэнэн ааста. Бу бырааһынньык Төлөй нэһилиэгэр бөрт сэрэгтик ытылына. Урукку сыллартан нэһилиэти кытары суол ончулуктар, бурдугу үүнэрингэ шөфтөһөн үлэһиттэр тэрилтэлэр — "Чурапчы" МТС ГУП, "Аартык" ХЭО уонна "Мелиоратор" ГУП коллективтарыттан бэрэстэбилтэлэр күндү маалдытырарынан уонна бырааһынньык быһааччы кыттылаахтарынан буоллулар.

Бастаан барыта түөрт — олохтоохтортон үсчэ маалдытартан иккинник хамаанда күөн көрсөн спорт бизэс көрүгэр (саахымакка, дуобакка, остоул тенниһигэр, волейболга, хари баттаһытыгар) илин-эли

түсүлүлээх күрэхтэһиһилэр буоллулар. Түмүккэ Төлөй кырдыабаастарын хамаандата үөрүү өрөгөйүн биллэ. Салгыы эбэрдэ концерт уонна "Бастыг дьыа кэргэн" конкурс ытылына. Онно "Байылыат ыал" номинация хаһаайыннарынан Александра, Егор Поповтар (Элэй), "Ырыа куттаах ыал" номинацияда Таисия, Афанасий Кузьминнар ("Мелиоратор" ГУП), "Көхтөөх ыалга" Александр, Анатолий Саввиннар (Төлөй) уонна "Кэскиллээх ыалга" Виктория, Семен Павловтар ("Аартык" ХЭО) буоллулар.

Дьоро кизэһи Мугудайтан "Дархан" пол-балах ылаан-туойан кызгэттэ.

"СО" корп.

ЫРЫА-ТОЙУК ТҮҮҮЛГЭТЭ

Саха народнай поэта Петр Тобуруокан хоһоонноругар айыллыбыт ырыалары ылаабаты, истибаты, саха тылаах суоҕа буолуо. Сотору-таабыта Төлөйгө кини төрөөбүтэ 85 сылыгар аналлаах "Дойдум дьоллоох туона-тыгар" дьон литературнай-музыкальной бизэс буолла.

Бизэс кыра концерт саҕалаата. Онно Айна Попова, Күннэй Ксенофонтова "Танаша туһунан" ырыаны ылаатылар, 3-с кылаас үөрэнээччилэрэ "Ким хайдах үлэһиттэрий?" дьон хоһоону доргуучу аахтылар. Улуус уонна республика таһымнаах ааҕааччылар конкурстарын дипломаннара Андрей Максимов уонна Лена Степанова "Айаал, саха тылыгар!" дьон алгыс-проаманы толорбуттарын көрөөччүлөр бары саргыан иһиттилэр, сцена ветерана Надежда Гүлүева "Сэттэ таракаан" монологуна иһтээччилэри быара суох ытта.

Бизэс иккис түһүмүгэ пост тылларыгар айыллыбыт

ырыаларга конкурска ананна. Барыта 13 ырыаһыт кыттыбыттан "Оурактар кэпсэтэр кэмнэрэ" дьон ырыаны дириг изиинилээхтик толорбут Виктор Смирников кыайылаабынан табыста. Иккис миэстэни "Чэмпелин" ырыанан Надежда Гүлүева, үсүһү "Күөрөгэйдим көрсүһүү" ырыаны толорбут Екатерина Попова ыллылар. Кыайылаахтарга, миэстэлэспиттэргэ уонна кыттылаахтарга нэһилиэк дьаһалтата (Баһылык Е.А.Смирников) олохтообут бириистэрэ, өйдөбүнчүк бэлэттэрэ туттарылына.

Үрдүк күннүүн тэпгэ үгүсүлэспит поэт Петр Тобуруокан ырыата-хоһооно кыс хаар ортото сааһы аҕалан, үөрүүнү күөрттэн, олохто дьулуруу кынаттаан Төлөй үлэһит дьонугар бэртээхэй дьоро кизэһи бэлэттэ.

Екатерина КСЕНОФОНТОВА, хаһыат общ. корп.

ЭБЭРДЭНИ ИИТИИ

Убаастыыр күтүөттүгүн, Чыалпаратаагы АТС начальнигы Петр Петрович ЕФИМОВЫ 55 саахын туолбут үөрүүлээх үбүлүгүнэн итиитик, истигник эбэрдэниити!

Күндү киһибиһигэр туйгун доруобуйаны, күчтэй үлэни баһарабыт. Инникитин эийигин кытары куруук кэрэ санаа кэккэлэстим, үтүө санаа үмэхтэстим, күөстээх санаа кыттыстын, кэскилиг кэтири турдун, эийигин эбэрдэ буоллун. Аймах-билэ дьонун ытыктабылларынан арчыланан, доһотторун убаастабылларынан угуттанан үлүн кэмгэ олохтун аргыһыгар Мария Трофимовнага, оҕолорго, сикангар туһадымбат тулаһын, эрэлээх эрийн, тирэх, өйбүл буола тур дьон алгысхытын тирдэбит.

Эбэрдэни кытта Чыалпараттан Говоровтар, Ефимовтар, Чурапчытан Барашковтар дьыа кэргэттэрэ.

Убаастабыллаах биһигэ үлэһит дьонубуһун Александр Степановна БУНАШЕВНАҕЫ үйэ аҕардаах үбүлүгүнэн ис сүрэхтэһиттэн итиитик, истигник эбэрдэниити!

Эйгэ кэргэн-чабдык доруобуйаны, кырдыары билим-мэт аһардын эрийим, убаастабыт таппалгынан, күөстээх санаабынан үтүө холобур буолан, санааргыр-саныһыгар дьини билбэккэ, өрүү үөһэ-көтө сырыт дьон алгысхыт.

Чурапчытаагы оҕо музыкальной оскуолатын коллектива.

ОЛУС МАХТАНА ИИТИИ

Быйыл күтүн эһэбин В.Н. Титовы дойдутугар Хадаарга чизээбиттэрин олус дьин үөһэ, долгуйа иһиттим. Эһэм Василий Назарович — Балла Баһылай сэрим сылларыгар райпо линиятынан эргизгэ үлэһит сүлдьүбүтүн ийэм Нина Васильевна Шергина кэпсир буолара. Онно: «Эһэг сүт сарана дьонун-сэргэтин аһынан кистээн будук, эг, арым иэс бизэртэлээн үгүс киһини хоргуйуттан быһаарыа» дири. Ону ким эрэ хоһулаан дьирэн, хаайыга түбэспитэ. Тымныы хаайыга, мөлтөх аста саллык ыарытыгар ыларбыта. Өлөрүн биллэнэр, Чурапчытаагы түб-балыһага ухтуттара, онно арыах хоммут. Ийэм аҕатын туһунан олус долгуйан туран кэпсирэ, онон мин ол буруйга суох эһэбин аһына, ытыкты улааппытым. Ол эһэбин дойдутугар Хадаарга ахтан-санаан аастыттарын, кэ-

риэстэбиттэрин истэн долгуйдум уонна үтүө дьыала хаһан да сүлпэт эбит дьин толкуйдаатым.

Эһэм биһир дойдутаахтарыгар, Хадаар нэһилиэгин дьонугар-сэргэтигэр, дьаһалтатыгар кинини үтүтүк санаан, кэриэстээн ахтылган кизэһитин тэрийэ-иһиттэригэр улаханник махтанабын уонна биһир саастылаахтарыгар, кинини билэр кырдыабаастарга бука барыгытыгар үтүө доруобуйаны баһарабын. Оҕолоргут, сикангар эийигини маалды үөһэ-көтө эрэ сырыттынар. Дьол-соргу тосхойдун!

Дириг ытыктабылы кытары Василий Назарович (Балла Баһылай) сизэ Михаил Гурьевич ШЕРГИН.

Дьокускай куорат, Ярославский уул., 54, 8 кв.

ПРОДАЕМ

Автомашину УАЗ-«Охотник» ноября месяца 2002 года выпуска. Обращаться по тел.: дом. — 41-838, раб. — 42-337.

Свар. кг — 22 руб.
Мука в/с (Алтай), кг — 8,5 руб.
Рис, кг — 13,5 руб.
Комбикорм гранулированный, мешок (50 кг) — 300 руб.
Картофель, кг — 8,5 руб.
Морковь, кг — 17 руб.
Картофель свежемороженая, кг — 6,5 руб.
Холодильник, морозильник «Бирюса» — 8700 — 9800 руб.
Мини-трактор «КМЗ-12», роторная косилка, грабли, прицеп.
Магазин «Баймылат» (тел. 41-384).

БИЛЛЭРИИ

Улуустаагы предпринимателлэри өйүүр фонд улуус бары предпринимателлэрин ахсынны ый 6 күнүгэр күнүс 2 чаастан конференцияда ыгылар.
Буолар сирэ: улуус дьаһалтатын дьэлиин актовай саалата.

ТЭРИЛТЭЛЭР, НЭҢИЛИЭННЭЭ ИСТИИТИГЭР!

Ахсынны 10 күнүгэр диэри Сага Дьыллаагы БАДААРАККА сайаатка ылабыт. Билсэр тел. 41-416.

«Боотур» маҕаһын.

АТЫТЫЛЫБЫТ

Т-16 шасси тракторы, оксфордок, муньардаах.
ГАЗ-3307 автомашына.
Билсэр тел. 23-224.

«БООТУР» МАҔАҔЫН ҮНҮҮРҮР!

Маҕаһыннаа маанньк сага табаардар киирдилэр: симнабас мизбэл икки көрүгэ, икки кыһы утуйар ороно, кухонной гарнитур, обеденной зона, холодильник араас көрүгэ, аудио-видеомагнитофоннар, музыкальной центрдар, телевизордар, телевизор тумбалара, комодтар, прихожайдар, платенной аскаптар, тангас суулар мас-сыма араас көрүгэ, электро-табаардар, хаһаайыстыбаннай табаардар, араас өгнөөх кырааскалар, обуойдар, кырааска киһинээрэ, оһох кырааската уонна да атын араас табаардар.

Аадырыспыт: Чурапчы сэл., Октябрьскай уул. 57 №-рэ, тел. 41-416.

БИНИГИ МАҔАҔЫММЫТЫГАР СЫЛДЫҢ, КӨРҮН, АТЫЛАҔЫН!

БИНИГИ ӨНӨБҮТҮНЭН ТУҔАНЫН!

Күн ахсын Чурапчы — Дьокускай, Дьокускай — Чурапчы маршрутуна дьон таһабын. Массына сылаа, киригиллэлэрэ симнабас. Муамалаах. Билсэр тел. 42-553, 41-393.

Чурапчы-Дьокускай-Чурапчы маршрутуна ДьОНУ, МАЛЫ таһабын. Массына сага, сылаа, киригиллэлэрэ симнабас. Куоракка аадырыска илдьэн бизэбит. Күн ахсын сүлдьабыт. Тел. 41-600.

Таппаллаах көргөһүм, ийэм, эбэбит, кэскилэ-оҕоһоннай туһу, үлэ өтөрөгө, Сылга нэһилиэгин Баро уаастаһын олохтооҕо ПУДОВА Акулина Афанасьевна үлүн ыаракан ыарыттан сэтиннүү ый 27 күнүгэр олохтон туораабытан, диригник курутууан туран, бары аймахтарыгар, үлэһиттэригэр, билэр дьонугар иһтэһэрбит.

Кэргэнэ, уола, кийитэ уонна сикэннэрэ.

Кулунбарын тирдэбит:

— Нэһилиэк олохтооҕо, кэскил, оҕоһон үлэһит ветерана, пенсионера Пудова Акулина Афанасьевна өлбүтүн көргөһүгэр Пудова Николай Григорьевич, уолугар Афанасий, сикэннэригэр, бары чутас дьонугар, аймахтарыгар Сылга нэһилиэгин дьаһалтата, кырдыабаастарын сабаһа, олохтоох оҕо-дөһөд коллектива.

— Күндүк санаар быһыһара, эрийиһэрэ, санаастара, аймахтара Пудова Акулина Афанасьевна күн сириттэн барбытынан көргөһүгэр Николай Григорьевич, уолугар Афанасий, кийитигэр Наталья, сикэннэригэр Наталья, сикэннэригэр Сивцевтар, Сивцевтар, Гуляевтар, Бары Артеменнар, Тарасовтар, Могдоловтар, Тарасовтар, Нестеровтар, А.А. Дьокускай, А.Н. Чепалов, Рохоннар, Мокшаровтар, Макаровтар, Григорьевтар дьыа кэргэттэрэ.

— Күндү аҕаһыгар, балыһара Пудова Акулина Афанасьевна олохтон туораабытынан көргөһүгэр кулунтэригэр Николай Григорьевич, уолугар Афанасий, кийитигэр Наталья, сикэннэригэр Афанасий, Рохоннар, Марфа, Мария, Туйаар, Сергей, Владимир Сивцевтар.

— Күндү аймахтара, иккэ ыаллара Пудова Акулина Афанасьевна кинилэр көхкөһүттэн туораабытынан көргөһүгэр Николай Григорьевич, уолугар Афанасий, кийитигэр Наталья, сикэннэригэр Баро уаастаһын олохтоохторо.

— Күндү санаастара Акулина Афанасьевна Пудова олохтон туораабытынан көргөһүгэр убаайдарыгар Николай Григорьевич, уолугар сикэннэригэр Афанасий, кийитигэригэр Наталья уонна кинилэр оҕолоругар Чурапчытан Дьокускайга, Дьокускайга, Киригиллэлэр, Пенитан Календар, Сивцевтар Сивцевтар.

— Кэргэнугэр Пудова Николай Григорьевич, уолугар Афанасий, кийитигэр Наталья, сикэннэригэр Ордугууттан Сидориналар, Сылгаһын Дьокускайдар.

— Кийитигэр, бэйэлэрин үлэһиттэригэр Пудова Наталья Вячеславовна дьыа кэргэттэригэр Баро уаастаһын олохтоох сэрим коллектива.

— Күндү дьонугар Пудова Акулина Афанасьевна күн сириттэн барбытынан көргөһүгэр Николай Григорьевич, уолугар Афанасий, кийитигэр Наталья, сикэннэригэр Селтэнэ, Клара, Элиза, Анастасия.

— Күндү ийэһэ Пудова Акулина Афанасьевна олохтон туораабытынан уолугар Афанасий, кийитигэр Наталья, сикэннэригэр Афанасий-чыта Сылга орто оҕоһунан 1983 с. биһигэ үөһөн бүтэрибит.

— Кэргэнугэр Николай Григорьевич, уолугар Афанасий, кийитигэр Наталья, сикэннэригэр, аймахтарыгар Чурапчытан Короннар.

Таппаллаах оҕоһун, бырааппыт, убайыт, Мугудай нэһилиэгин олохтооҕо

СИБЦЕВ Егор Михайлович

эдрэ сааһыгар хомотолооскут өлбүтүн, диригник курутууан туран, аймахтарыгар, таһаарыстарыгар, билэр дьонугар иһтэһэрбит.

Ийэтэ, аҕата, убайдар, санаастара, кинилэр оҕолоро.

Кулунбарын тирдэбит:

— Нэһилиэк олохтооҕо Сивцев Егор Михайлович хомотолооскут өлбүтүн тирдэһүгэр Уляна Максимовна, Михаил Бурлаковна, биһигэ тирдэһүгэр, аймахтарыгар Мугудай нэһилиэгин дьаһалтата, үлэһиттэригэр Сылга, ЖЖ, үлэһит, «Чэбди» социальнай-культурай кэн, орто оҕоһон коллективтара, «Кин» түбэ олохтоохторо.

— Күндү бырааттара, убаайдар Сивцев Егор Михайлович эдрэ сааһыгар хомотолооскут олохтон туораабытынан ийитигэр Уляна Максимовна, эрийиһэр Михаил Бурлаковна, убаайдарыгар Василий, Михаил, Максим уонна кинилэр дьыа кэргэттэригэр Чурапчытан Сибиряковтар, Дьокускайтан М.Н. Сибиряков, Варламовтар, Юмшановтар, Амматта Чокалдиннар, Сибиряковтар.

— Күндү бырааттара Сивцев Егор Михайлович хомотолооскут өлбүтүн ийитигэр Попова Уляна Максимовна, аҕаһыгар Сивцев Михаил Бурлаковна, биһигэ тирдэһүгэр эдийиһэ Уляна Бурлаковна, Пенитаннар, Короннар.

— Эдийиһэригэр Уляна Михайловна, кулунтэригэр Михаил Бурлаковна, кинилэр оҕолоругар, сикэннэригэр уоллара, бырааттара, убаайдар Сивцев Егор Михайлович хомотолооскут олохтон туораабытынан, аймахтарын таңга үлэһит, Чурапчытан Гуляевтар, Смирновтар дьыа кэргэттэрэ.

— Эдийиһэригэр Бидьаһага, кулунтэригэр Максимовтар, убаайдарыгар күндү уоллара, бырааттара Гоша күн сириттэн хомотолооскут барбытынан Чурапчытан Зоя Алексеевна, Татьяна, Анатолий Поповтар, Дьокускайтан Антонова, Иван Андреевтар.

— Уляна Михайловна, Михаил Бурлаковна, биһигэ тирдэһүгэр таппаллаах уоллара, бырааттара Гоша күн сириттэн хомотолооскут барбытынан Чурапчытан, Мугудайтан, Дьокускайтан Дьондор дьыа кэргэттэрэ.

Редактор Г.Г. ПОПОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Корп. Маркс уул., 26 «а».
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор — 41-332, отдаллар — 41-265.
E-mail: sanaoloh@churap.takha.ru

Хаймат тарбияаччылар: Саха Республикатын Правительства, улуус дьаһалтата, редакция. Хаймат сахалык тылыннан оптуоруннуука, чаппаһа, субуотада тахсар. Хаймат индекса: 54907

"Сага олох" редакционной-издательской холбоһук.
Офсетнай бачээт. Сахааһын №-рэ 143. Тираж 2253.
29. 11. 2002 с. бачээккэ барилина.

Автор сурутар этиһэр санаа редакция позициягар калдын сеп түбөһөр буолбатах. Сурукка ыйыллар чахчылар кырдыабаастарыгар эппиэтинэһин автор тус бэйэтэ сүгэр.